

Infosheet / maart 2025

Tolken in de zorg

In de zorg is goede communicatie essentieel. Wanneer er een taalbarrière is tussen zorgverlener en patiënt, vraagt dit extra inzet om elkaar te begrijpen. Wanneer dat nodig is om goede zorg te bieden moeten zorgverleners laagdrempelig een professionele tolk in kunnen zetten. Dit volgt uit de wettelijke en professionele kaders voor zorgverleners, zoals de WGBO, de Wkkgz en de Kwaliteitsnorm tolkgebruik bij anderstaligen in de zorg. Het ministerie van VWS onderschrijft sinds 2020, onder andere in brieven aan de Tweede Kamer, dat zorgverleners tolken moeten kunnen inzetten wanneer dat nodig is om goede zorg te bieden.

De financiering voor de inzet van tolken is een uitdaging sinds VWS de subsidie voor de landelijke tolktelefoon afschafte. Maar er komen steeds meer oplossingen. Zo kan voor zorg aan mensen in de asielopvang (met een COA zorgnummer) en Oekraïense ontheemden kosteloos een tolk worden ingezet via [Global Talk](#). Verder zijn er regelingen voor de GGZ die onder de zorgverzekering valt en voor de verloskundige- en kraamzorg. Huisartsenpraktijken kunnen kosteloos tolken inzetten via een regeling van de regionale [Achterstandsfondsen](#) en voor ziekenhuizen zitten de kosten voor tolken in de tarieven.

Op de website zoschakeltueentolkin.nl staat per zorgsector informatie over hoe de financiering van tolken geregeld is en ook tips en adviezen voor het werken met tolken.

Kwaliteitsnorm tolkgebruik bij anderstaligen in de zorg

Beroepsorganisaties in de zorg, waaronder Artsenfederatie KNMG, stelden in 2014 de [Kwaliteitsnorm tolkgebruik bij anderstaligen in de zorg](#) op, samen met Patiëntenfederatie Nederland en met Pharos. Deze kwaliteitsnorm is de actuele norm voor professionals in de zorg. De kwaliteitsnorm stelt de zorgverlener in staat om – in aanvulling op de eigen professionele standaarden – een zorgvuldige afweging te maken over de inzet van een professionele tolk of een naaste die vertaalt (vriend of familielid). De inzet van kinderen als tolk wordt te allen tijde afgeraden.

Inschakelen tolk in de zorg

Op de website zoschakeltueentolkin.nl staan tips en adviezen over het inschakelen van tolken en hoe te werken met een tolk in verschillende zorgsectoren.

Vergoeding kosten tolken in de zorg

In diverse regio's kan de huisartsenzorg een beroep doen op één van de [regionale Achterstandsfondsen](#) voor declaratie van de kosten van de inzet van tolken. Deze fondsen bestaan voor de ondersteuning van huisartsenzorg in achterstandswijken. Informatie hierover is te vinden op de website over het [regionale Achterstandsfonds](#). Voor alle overige sectoren in de zorg is er op dit moment helaas geen mogelijkheid om tolkkosten te declareren.

Sinds 1 januari 2022 kunnen GGZ-instellingen hun tolkkosten declareren bij de zorgverzekeraar. Vanaf 1 januari 2023 geldt dit ook voor verloskundigen. Hopelijk volgen er op termijn andere sectoren.

Richtlijn Omgaan met taalbarrières

In 2025 verschijnt de [Richtlijn Omgaan met taalbarrières in de zorg en het sociaal domein](#). Deze richtlijn geeft professionals in zorg en sociaal domein houvast bij het omgaan met een taalbarrière. Onderdeel is een beslisboom, die helpt om te bepalen wat te doen bij taalbarrière: een tolk inzetten, de patiënt overdragen aan een zorgverlener die de taal beheerst, een digitaal hulpmiddel (vertaalapp) inzetten of een cultuurmediator? Binnenkort komen de richtlijn en ondersteunende materialen op deze site beschikbaar.

Stopzetten tolkfinanciering in 2012

In 2012 stopte de overheid de financiering van de tolken in de zorg. Veel veldpartijen, professionals, kenniscentra en wetenschappers hebben zich uitgesproken tegen deze maatregel. Zij wijzen erop dat de kwaliteit, veiligheid en toegankelijkheid van de zorg in het geding komen. Want deze maatregel kan als gevolg hebben dat professionele tolken minder worden ingezet. Het belangrijkste argument hierbij is dat goede communicatie tussen patiënt en zorgverlener één van de basisvoorwaarden is voor het leveren van veilige en effectieve zorg. Een zorgverlener moet namelijk een diagnose stellen en een behandelingsvoorstel doen op basis van de juiste informatie. En de patiënt moet precies kunnen begrijpen wat deze behandeling inhoudt, wat eventuele risico's zijn en wat er van hem/haar wordt verwacht. Bijvoorbeeld als het gaat over medicatie.

Historie tolken in de zorg

Voor 2012

- Vóór 2012 werden tolken in de gezondheidszorg vergoed vanuit de rijksoverheid.
Er vond een incident plaats waarbij een taalbarrière ertoe leidde dat een vrouw een abortus onderging, terwijl ze dit niet wilde. Naar aanleiding van dit incident bracht de Inspectie voor de gezondheidszorg in 2003 een [kortschrift](#) uit over het gebruik van tolken.
- Onder onze leiding stelde een aantal partijen in de zorg in 2008 op verzoek van de Inspectie voor de Gezondheidszorg veldnormen op voor de inzet van tolken in de gezondheidszorg (niet meer up-to-date).

Pleidooi voor toegang tot tolken voor alle zorgverleners sinds 2011

In 2012 stopte de overheid de subsidie voor de landelijke "Tolkentelefoon" waarmee de drempelvrije toegang tot tolken voor zorgverleners wegviel. Veel veldpartijen, professionals, kenniscentra en wetenschappers hebben zich uitgesproken tegen deze maatregel. Zij wijzen erop dat de kwaliteit, veiligheid en toegankelijkheid van de zorg in het geding komen. Ondanks deze protesten is de maatregel niet van tafel gegaan. Wel zijn er steeds meer oplossingen gekomen. Voor een overzicht zie zoschakeltueentolkin.nl.

Een overzicht van publicaties waarin de bezorgdheid over het verdwijnen van de financiering van tolken in de zorg duidelijk worden gemaakt:

- [Petitie tegen bezuinigen op vergoeding tolken 2011](#)
Een door bezorgde zorgverleners opgestelde petitie over het verdwijnen van de tolkvergoeding
- [Effecten van het stoppen van tolkenfinanciering op de zorg – casuïstiek](#)
Tien praktijksituaties in 2013 geschetst door KNMG, NIP en Pharos, waarbij hulpverleners en patiënt illustreren hoe zij getroffen worden door het stoppen van tolkenvergoeding.
- [De professionele tolk verdwijnt: kwaliteit onder druk](#)
Artikel uit Nederlands Tijdschrift voor Geneeskunde (2014) waarin men pleit voor het inzetten van de professionele tolk, scholing van artsen en het collectief regelen van de vergoeding bij patiënten.
- **Campagne Johannes Wier Stichting: 'Taal mag toch geen obstakel zijn? Tolken terug in de zorg, alstublieft'**
In 2019 startte de Johannes Wier Stichting voor gezondheidszorg en mensenrechten (JWS) een campagne om de financiering van de tolken in de zorg terug te krijgen. JWS pleit samen met onder andere Patiëntenfederatie Nederland, Artsenfederatie KNMG, organisatie voor verloskundigen KNOV en organisatie voor sociaal werkers BPSW in Den Haag voor een landelijke oplossing, één telefoonnummer voor alle zorgverleners voor alle patiënten. In de media is aandacht besteed aan het belang van tolken in de zorg. Bekijk en lees een [reportage en artikel van het](#)

[BNNVARA-programma Kassauit 2020](#). En luister de [uitzending van het VPRO radioprogramma Argos](#) op in 2021 over de schadelijke effecten van het laten tolken door kinderen.

Documenten en artikelen over tolken in de zorg

‘Het gaat toch om je ouders’: ervaringen van informele tolken in een medische setting (2013)

[Praktische aanbevelingen voor het gebruik van tolken in de zorg.](#)

Communiceren met handen en voeten of toch een tolk inschakelen? (2014)

[Artikel KNOV \(2014\).](#)

Een tolk inschakelen - een kwestie van goede zorg (2014)

[Artikel Pharos over kwaliteitsnorm tolkgebruik.](#)

Noodzaak en omvang van de inzet van professionele tolken in de zorg (2016)

Op verzoek van de artsenfederatie KNMG onderzocht NIVEL hoe vaak en wanneer professionele tolken noodzakelijk zijn, en hoe vaak ze worden ingezet in de Nederlandse gezondheidszorg. [Dit onderzoek](#) gaat vooral over de situatie in 2015.

Diverse relevante links

- [Startpagina tolken](#)
- [Website Wij zijn sprakeloos](#)
- [Standpunt KNMG Tolken in de zorg](#)
- [Boek taalbarrières in de zorg – Hanneke Bot](#)
- [Dialogue Interpreting in Mental Health -Hanneke Bot](#)